

GAZİANTEP

DAI

Kültür

Fikir ve Sanat Dergisi

SAYI : 7

10 MAYIS 1953

75 KURUŞ

Ömer Asım Aksoy
Süleyman Kuranel
Şahap Karşlıgil
H. Turhan Dağlıoğlu
Şefik Kargıner
Ömer Özbaş
Kemal Aydar
E. Kutluğ
Tahir Üstüenalp
Yalçın Dâi
Cemil Güçyetmez
Yıldırım Kavraal
Mehmet Solmaz
Mehmet Altunbüken
Rıza Orhan
H. Uğuroğlu Barlas
Akgün Ersoy
Enver Tuncalp
L. Tümün
Mustafa Kartal
Ertuğrul Karakoç
Hasan Öztaş
M. Oğuz Göğüş
Mahmut Türkmen
M. Güner Samlı
Abdullah Gerçek
M. Doğan Semiz
M. Kâzım Yanç
Mesut Ertürk
A. Gani Uncuğil
Selmi Andak
Hulûsi Yetkin

Gaziantep'li kızlarımız Millî Kıyafetlerle

Dernek Haberleri

1. 22.Nisan.1958 Salı günü Şeker Bayramı münasebetiyle dernek üyeleri dernek merkezinde toplanmış ve bayramlaşmışlardır. Üyeler arasında dernek meseleleri görüşülmüştür.

2. Kültür ve Yayın Şubesine bağlı Şen ve Gençlik Tiyatrolarının 14 Nisan.1958 akşamı Nakıp Sinemasındaki gösterisi çok başarılı olmuştur.

3. Şen Tiyatrosu Şeker Bayramının birinci ve ikinci geceleri Öğretmen Okulu Salonunda iki gösteride bulunmuş ve büyük takdir toplamıştır.

4. Nakıp Sinemasında yapılan gecede sahne gerisinde içki içen, dernek adına bir bankadan aldığı yardım parasını benim ücretimdir diye derneğe iade etmeyen, dernek parasını paylaştırmaya kalkan, bir bankanın gelişi güzel temsil arasında reklamını yapan, içtiği içkiyi ve sigarayı derneğe masraf olarak gösteren, eski Veliaga

Gazetesi Sahibi, bugünkü dışı kalfası Mustafa Ünal Saribaş (Müderrişoğlu) derneğimiz merkez yönetim kurulu kararı ile dernek işlerinden uzaklaştırılarak, Gençlik Birliklerinde esaslı bir temizlik hareketine girişilmiştir. Gençlik Birlikleri iç tüzüğüne aykırı hareket edenler, derhal birlikten atılmaktadır.

5. Derneğimizin çocuklar için yayınladığı (Çocuk Sesi) gazetesi 7.Nisan.1958 tarihinden itibaren neşriyatına başlamıştır. Önümüzdeki ders yılından itibaren ilk okul öğretmenlerimizin de yardımları ile geniş ölçüde neşriyata girişilecektir.

6. Derneğimizin gençler için yayınladığı (Gençlik Sesi) gazetesinin ilk sayısı 7.Nisan.1958 tarihinde yayınlanmıştır. Bu sayıyı Öğretmen Okulu gençlerinden Alâettin Aytemiz hazırlamıştır. İlk sayısının mevcudu kalmamıştır.

Gençlik Sesi gazetesinin ikinci sayısını Lisemizin (Yeşil Fıstık)çılar gurubu, üçüncü sayıyı yine Lisemizin (Ergenekon)cuları, dördüncü sayıyı da Lise kültür koluna mensup gençler (Andımız) adı altında hazırlamışlardır. Gazeteler bilhassa gençler arasında büyük ilgi ile karşılanmıştır.

7. Derneğimizin kitap ve broşür yayınlarından dördüncüsü 14 Nisan.1958 de satışa çıkmıştır. Bu broşür (Bizden), ismini taşımakta olup, genç şairlerden A. Gani Uncugil'in şiir kitabıdır.

8. Şehrimizde Devlet Tiyatrosunun bir şube açması için teşebbüse geçen Gaziantep Belediyesi, derneğimiz bütün imkânları ile yardımcı olmaya karar vermiştir.

9. Derneğimiz bir matbaa kurmak maksadıyla ilk hazırlıklara girişmiştir.

10. Derneğimiz, Ankara ve İstanbulda yeniden şubeler kurma tasavvurundan şimdilik vazgeçmiştir. Ankara ve İstanbulda

Yobazların bir tehlike teşkil ettiği hayaldir. Bu türlü insanların din ve imanla hiçbir samimi alâkaları yoktur. Dinî taassup onlar için bir nüfuz ve menfaat âletidir. Bu sayede bir taraftan halkı, diğer taraftan hükümeti aldatarak, kendileri hesabına nüfuzlu bir mevki yaratırlar ve her suretle menfaat cerrederler. Bunlar hükümette sokulup: Halk bizim her sözümüzü dinler; bizim dediğimiz yerine gelmelidir, diye şantaj yaparlar. Sonra halka dönüp, hükümet bizim avucumuzun içindedir; sakın bizim sözümüzden çıkmaya kalkışmayınız, diye tehditte bulunurlar. Yani bizzat halk arasında hiç bir nüfuz ve kudrete sahip olmadıkları haldə simsarlığı yaparlar. Devletten yüz bulamadıkları dakikada kandillerinin yağı tükenir. Çünkü milletimiz hiç bir suretle taassuptan hoşlanmaz.

K. ATATÜRK
(TMGT Gazetesinden)

(Devamı arka iç kapakta)

Dernek Adına Sahibi:

AVUKAT
HULÜSİ YETKİN

Mesul Müdürü:

SAİT SÖYLEMEZ

Dizildiği ve Basıldığı yer
Gaziyurt Matbaası
GAZİANTEP

GAZİANTEP

Kültür

AYLIK FİKİR VE SANAT DERGİSİ

SAYI : 7 10 MAYIS 1958 75 KR.

İdare Merkezi :

Park Sokak No. 33

Telefon : 2098

GAZİANTEP

Satış Merkezi :

Güneydoğu Yayın ve
Kitabevi

GAZİANTEP

GAZİANTEP YÜKSEK TAHSİL OKUTMA VE KÜLTÜR DERNEĞİ ORGANIDIR

Derneğin Takip Ettiği Yol

Ne Olmalıdır ?

15 Eylül. 1957 de bugünkü Merkez Yönetim Kurulu, Gaziantep Kültür Derneğinin idaresini ele almıştı. Derneğin yıllardan beri idare heyetinde vazife almış sayın Feridun Erserim yine başkan seçilmişti. Dernek sekreteri Doktor Şahap Karslıgil, Veznedar serbest muhasip Hasan Bozkurt ve muhasip Mehmet Ataçan dernek işlerinde yıllarca vazife almış en eski üyelerdendi. Merkez Yönetim Kurulunun ilk toplantısında takip edilecek siyaset belli olmuştu. Talebe yardımına gittikçe artan bir ölçüde devam edilecekti. Kültürel faaliyetlerle imkân nisbetinde uğraşılacaktı. Yurt meselesinde düşünce şu idi: Yurt işi Devlet işi idi. Derneğimiz öğrenci yurdu yaptırılması işinde ancak devlete yardımcı olabilirdi. Merkez Yönetim Kurulunun ilk toplantılarından itibaren ben, talebe yardımı kadar kültürel faaliyetlere de önem verilmesi gerektiği fikrini savundum. Kültürel faaliyetler arttıkça derneğin gücünün artacağını ve daha fazla öğrenciye yardım yapabileceğimizi bir çok defa ileri sürdüm. İdare heyeti arkadaşlarım: (İstersen sen kültürel faaliyetlerde bulunabilirsin, sana engel olmayız) dediler. Merkez Yönetim Kurulu adına, Kültür ve Yayın Şubesini kurmama

ve tam salâhiyetle idare etmeme izin verdiler. Dernekten sadece 300 lira bir avans veriliyordu. Şube için gerekli parayı benim temin etmem şart koşuluyordu. Başkaca bir para verilmeyeceği kat'i olarak bildiriliyordu. Dernekten verilen 300 lira, Gaziantep Kültür Dergisinin birinci sayısının masraflarını dahi karşılamamıştı. İlk sayıları kendi paramla çıkardım, diğer taraftanda bütün gücümle Kültür ve Yayın Şubesinin teşkilâtını kurmağa çalıştım. Halkımızın bağışları ve gençlerin yardımı sayesinde malî durumumuz az çok düzeldi. Dergimizin her yeni sayısı biraz daha tutunuyordu. Arka arkaya sergiler açıyor ve tiyatromuz faaliyete geçiyordu. Bir ay içinde iki kitabı birden bastırılmış ve satışa çıkarmıştık. Kasım Aralık 1957, Ocak 1958 aylarındaki yorucu çalışmalar neticesi şubemiz bir varlık haline gelmeye başlamıştı. Şubat 1958 ayında Gaziantep Belediyesi ile Özel idaresinin 1958 yılı bütçeleri hazırlanıyordu. Şube mensuplarımız günlerce, haftalarca ilgililere faaliyetlerimizi izahla meşgul oldular. Nihayet Gaziantep Şehir Meclisimiz ittifakla aldığı bir kararla 1958 yılı için kültürel faaliyetlere 10.000 lira tahsis etti. Böylece kültürel faaliyetler için lüzumlu sermayeyi

ve parayı temin ettik diye rahat bir nefes almıştık. Mart-Nisan 1958 ayları Kültür ve Yayın Şubesinin hararetli çalışma ayları oldu. Yayınlanan üç numaralı kitabı dördüncüsü takip etti. Gaziantep Kültürel hayatı ile ilgili beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci kitaplar matbaalara verildi. Dergimizin satışı Gaziantep için rekor seviyesine erişti. Gençlik Sesi ve Çocuk Sesi gazeteleri de neşriyata başladılar. Gençlik Birlikleri o kadar gelişmişti ki, bir hafta içinde 3 gece tertip edilmiş ve üç ayrı piyesi sahneye koymuşlardı. Gaziantep Kitaplığı ihtiyaçları karşılar seviyeye geliyordu. Bunlar Gaziantep Şehrinin şimdiye kadar görmediği şeylerdi.

Talebe yardımı işi de hızla geliyordu. 1957 de Belediye ve Özel İdarece yapılan 7500 liralık yardım, 1958 de 8500 liraya çıkarılmıştı. Dernek tarihinde görülmedik şekilde derneğe borcu olanlar borçlarını ödemeye başlamışlardı. Çünkü : Kültürel faaliyetler arttıkça derneğin varlığı daha iyi duyuruluyordu. Derneğimiz yıllardan beri, her yıl ancak 10-13 öğrenciye devamlı yardım yapabiliyordu. 1958 Nisanında gelir fazlası sebebiyle Merkez Yönetim Kurulumuz, ittifakla aldığı bir kararla yardım gören talebe sayısını, on kişiden 20 kişiye çıkarılması işinde, en ufak bir tereddüt göstermemişti. Derneğin Kültürel faaliyeti arttıkça talebelere yaptığı yardımın da kendiliğinden arttığı gün gibi aşikârdı.

Bütün bu hakikatlere rağmen; Merkez Yönetim Kurulunun ekseri üyeleri, kültürel faaliyetler için Belediyece ayrılan 10.000 liranın 6500 lirasını Kültür ve Yayın Şubesinden alınarak talebeye yardım işinde harcanması fikrindedirler. Merkez Yönetim Kuruluna hakim olan zihniyete göre; (derneğin esas vazifesi talebeye yardım işi olup Kültürel faaliyetlerin daha fazla genişlemesine lüzum yoktur. Belediyece Kültürel faaliyetler için ayrılan paranın büyük kısmının boş yere kitap ve dergilere bağlanması füzulîdir, bu para talebeye yardım için

harcanmalıdır.)

Şubemizin kanaatine göre ise: (Talebeye yardım kadar, bu memleketin kalkınması için kültürel faaliyetlerde lüzum vardır. Kültürel faaliyetlerin talebe yardım işine en ufak bir zararı yoktur. Bilâkis gelir artmakta ve daha fazla öğrenci okuması mümkün olmaktadır. Kültürel faaliyetler için harcanan paranın çoğu da kaybolmamakta derneğin mamelekini çoğaltmaktadır.)

Merkez Yönetim Kurulumuz, fikrinde ısrar eder ve karar alırsa, Kültür ve Yayın şubemiz giriştiği Kültürel faaliyetlerden bir çoğuna bir son vermek zorunda kalacaktır. Elimizde bırakılan imkânlarla göre, dergimizi muntazaman çıkarabileceğiz. Belki yılda bir iki kitap da yayınlıyabileceğiz. Dergimizin eski sayılarında ve bu sayımızda vaadettiğimiz faaliyetleri belkide yerine getirememek durumu ile karşı karşıyayız.

Derneğimizin yıllık genel kongresi tüzüğümüze göre Ağustos ayının ilk haftalarında toplanacaktır. Bu toplantıya kadar Dernek üyelerinin bu mesele üzerinde düşüncelerini, tartışmalarını dileriz. Dergimiz sayfaları her iki gurup fikri müdafaa edenler için açıktır. Genel kongremiz bu konuda kesin bir karar vermesi gerekmektedir. Her şeyden önce talebe yardım işi mi ön plâna alınmalıdır? Yoksa talebe yardımı kadar, kültürel faaliyetlere de aynı derecede önem mi verilmelidir? Bu hususun kongrece tesbiti gerekmektedir.

Dernek faaliyetlerimize ilgi duyan hemşerilerimizi, üye kâğıdını imzalayarak derneğimize üye olmalarını ve genel kongremize iştirak etmelerini dileriz. Bu mühim meselede mümkün olduğu kadar çok hemşerimizin, karara iştirak etmeleri bir memleket borcudur.

Kültür ve Yayın Şubesi
adına H. YETKİN

İLK OKUL DAVASI

Avukat Şefik KARGINER

OKUL; hakiki manası ve memleket için vaaddettiği istikballe, bizdeki mana ve ehemmiyeti arasındaki fark bir uçurumdur.

Okul bir hareket, bir terbiye ve kültür, bir milletin istikbali demektir. Bu sebeple, garp milletleri ehemmiyetini müdrik olduğu için, çocuk ve okul kitapları, çocuk filimleri, terbiye bürolarından tutunda Maarif Vekâletine kadar, her nevi öğretim bürosuna en ileri ehemmiyet payını ayırmışlardır. Çünkü çocuk enerji ve hareketi, kültür ve terbiyeyi ve nihayet ameli istidatları oradan alır. Bertnard Russell'in dediği gibi sevgiye dayanan bilgiyi orası verir. Gençliği orası hazırlar. Ve nihayet bir millet en çok orada kalkınır.

Şehrimizdeki ilk okul sayısı ve bu okullardaki tedrisat sistemi ile talebe sayısı nazara alınır, bizde henüz okul davasının devletçe ehemmiyetinin tam manasiyle anlaşılmadığı neticesine varılır. İdare edenler ne düşünürse düşünsün memleketimizin her bakımdan kalkınmaya ihtiyacı vardır. Bu da her şeyden evvel okul ve okuyanlar sayısının artması ile olacaktır.

Bugün şehrimiz yüzbin nüfusıyla, nüfus itibarile yedinciliği muhafaza ederken,

ilk okul sayısı itibarile de elliyedinciliği muhafaza etmektedir. Ve okuma yazma bilenlerinin sayısı yüzde onikidir. Çünkü sadece 16 ilkokulu vardır. Evet yüzbinlik şehrin binlerce evladı yalnız 16 ilkokulda okutulmaya çalışılıyor. Bu suretle iki sene evveline kadar 14.000, bugün ise muhakkakki daha fazladır. Çocuk okulsuzluk yüzünden istikballerinin ne olacağı bilinmeden sokaklarda dolmaktadır.

Acaba bu milletin kalkınması bir kaç vilâyette bir kaç binanın inşası ile mi mümkündür? Bu durum hiçte yüz ağartacak bir muvaffakiyet değildir. Asıl muvaffakiyet ilkokul sayısını, en az 30 çıkartılması, milletin istikbali olan çocuklarımızı okutacak öğretim yuvaları tesisile erişilebilir.

Yılların ihmali neticesi geri kalan ilk öğretim davasının ele alınarak, Türk çocuklarını ümanist terbiye ve öğretim sıralarında okutmak Türk Milletinin kalkınması için tek çaredir.

Devletin ve Devlet yanında MEHLİKA ALEVLİ ve APDULLAH KEPKEP gibi hamiyetli vatandaşların düşünceği en büyük dâva bu olmalıdır.

Ç A Ğ R I

Açıyorum "Kültür,"ü didikleyerek okuyorum. Anılarımla tutkularımın tümünü seferber ediyorum. Bir gerçekle karşılaşıyorum. Sonsuz bir yeis kaplıyor bedenimi; kendimi boşlukta hisseder gibi oluyorum. Tüylerim gömleği yırtıyor. Bir gerçek ki bütün sağ duyularımı dürtüyor. Ne acı şey o!.. Sanki zehir zemberek; "Münevverlerimize büyük önem veriyoruz. Teşkilâtımızda çalışmak isteyenleri başta ediyorum... Fakat münevverlerimizin çoğu kültürel faaliyetlere bir ilgi bile duymuyorlar... Öz ken-

dilerinin işlerine büyük önem veriyorlar., Gerçeğin ne acı meyveleri bu cümleler. Gökten inmiyor, onuda söyleyen bizden. Hemde içimizden. Zavallı kişi ne kadarda yalnız hiss ediyor kendini. Bu serzeniş karşısında kendi kendime gülüyorum, ağlamam lâzım gelirken.

Hemen koşup eline kalem olasım geliyor. Ve benim kıstığım bilgileri onun kafasıyla dile getirmek arzusu ile çırpınıyorum. Bütün parçalarımla birlikte "sağduyu,"mu veresim geliyor kendine. İşte sana

bir vatanist malı; kullan kullanabildiğin kadar diye bilmek için. Ama, niçin vermeyeyim. Bir kişimiyim ayaklı elli ve hürmüyüm bu topraklar üstünde. Bu hürriyeti bana sağlayabilmek için kara toprağa girenlerin memleketine hizmetten nasıl uzak kalabilirim. Tanrı Türk'ü korusun; vatan hani damgasını nasıl vurmazlar kendime. Onların ruhunu mezarda rahatsız edersem.

Ama niçin kaçıyorum bu davadan. Bu dava vatan davası memleket havası; rütbe yağması değil. Güneşe doğru eller uzanıyormu; neden benim elimde bulunmasın içinde. Niçin bende güneşe doğru yürümeyeyimde, sırtımı çevirip gölgemden gerçekler aramaya çalışayım. Bu günlerde çevremiz bir şeye gebe; bir çocuk doğacak. Ki adı "Antep,, rütbesi "Gazi,,dir. Niçin soyadını "Kültürlü,, koymayayım.

Hepimizin bir "sağ duyu,,su var dostlarım. Tanrı yine Türk'ü korusun. Çok şükür solcu değiliz. Biz bir fidan olmazsak, olacaklara destek olalım. Kültürlü çocuğun doğmasında -ebe- olalım. Hiç değilse onun ölü doğmasına sebep olmayalım. Torunlarımızın inkisarından mezarda yatamayız sonra. Onları bu memleket davasında yalnız bırakmayalım. Nurlu ışık altında mutlu güne doğru gidenlere katılalım.

Bu memleket davasına, aydınlarımızın tümünü maddi ve manevi alâka göstermeye çağrıyı bir borç biliriz.

Yıldırım Bengi KAVRAAL

HAYAL

Ağlamaktır insanların ilk işi,

Düşününce derin derin geçmişi,

Hissedince kendinde irkilişi,

Hayal ile teselli bulur kişi.

Mehmet ALTUNBÜKEN

Gaziantep'im

*Soğuşuyla sığışıyla sevdiğim
Fıstıkları al al olmuş memleket
Gözüm açıp bağlarını gördüğüm
Pekmezleri bal bal olmuş memleket*

*Her bir yanın bir dağ ile çevrilir
Orta yerin Allebenle geçilir
Pınarından soğuk suyun içilir
Zeytinleri dal dal olmuş memleket*

*Hacı Hilmi seksen yaşta şan aldı
Şehit Şahin yol çatında can aldı
Bütün halkın GAZI'den ünvan aldı
Dört Bir yanı al kan olmuş memleket*

*Köylerinden petek petek bal gelir
Kilimlerin yanı sıra şal gelir
Senden ayrı bana bir hoş hal gelir
Anam babam sevgilimsin memleket.*

H. Uğuroğ BARLAS

NOT: Bu şiir pek yakında derneğimiz tarafından yayınlanacak olan genç şairin (Ballı Kaya) isimli şiir kitabından alınmıştır.

Şirin

Kavaklık

*Orada her kuşun bir eşi vardı
Coşkun sesler ile gülüşü vardı
Sevdalı bir yılın dönüşü vardı
Gönüller neş'esi şirin kavaklık*

*Kaç bahar vadettin esersin diye
Gönül bahçesine girersin diye
Erguvan gülleri derersin diye
Boş yere avuttun inanmam artık!*

Rıza ORHAN

ŞEHİT ŞAHİN

Acı Bir Yıldönümü :

28 Mart 1920-28 Mart 1958 Şehadetinin
38. nci yıldönümü münasebetile

Mehmet SOLMAZ

Yine bu yılda aziz şehidin 38 nci ölüm yıldönümü içimiz sızlıyarak, gözümüz yaşararak idrak etmiş bulunuyoruz. Çeşitli cephelerde ve en son olarakta Gaziantep müdafaasında göstermiş olduğu hamasat ve şecaat neticesinde şehitlik şerbetini içti.

Sina cephesinde esir edildikten sonra Mısır'daki esir kampına gönderilen Mehmet Sait (namı müstear Şahin) mütareke sonunda serbest bırakılarak Antebe geldi. Antep'teki evinde bir iki gün kalmadan Kilis-Antep şosasını kapıyacak ve Anteb'te mahsur Fransızları şehre sokturmayacak kim var kim diye aranırken ben varım ben diye ortaya yağız bir yiğit atıldı. İşte bu kahraman yine Şahindi ..

Gümüş bilezikli mavzerini omuzuna asarak, anası gibi sevdiği kır atına atlıyarak Gürüm, Lohan, Mülk, Ulumahsere köylerinde dolaşıyor, her biri bir şahin olan 100 kadar şahin topladı. Bunlarla Kilis-Antep yolunu kapatarak Anteb'e kuş uçurmuyordu..

Antep'li hemşeriler her zaman Şahine şu haberi salıyordu. (Aman Şahin düşmanı Anteb'e geçirme) Şahin ise şu haberi gönderiyordu. (Düşman cesedimi çiynemeden Anteb'e giremez.)

Hakikatler Şahinin dediği şekilde tecesselli etti. 3 ay kadar Antep'e Fransız bırakmadı. Günlerce Fransızlara bir ölüm heyulâsı gibi karşı durdu.

Üç Fransız taarruzunu tarda muvaffak olan Şahin son Fransız taaruzunda Kertil ile Ulumasere köyü arasında bulunan değirmeninde arkadaşları ile müdafaya hazırlanıyordu. Fransız kuvvetleri köprüyü ve değirmen sırtlarını ateşleri içine alınca ve Şahinin emrindeki çetelerde köylere çekilince Şahin değirmende yalnız kaldı. O zamana kadar Fransızlar köprüye iyice yaklaşmıştı. Tüfeğini kaparak köprüye koştu. Mevcut mermiyle ateş etti... Mermisi kalmayınca tüfeğini yere çarparak göğsünü açarak aynen şöyle dedi: (Hainler gelin beni de süngüleyiniz. Gözlerim Anteb'in işgalini görmesin.

Hain Fransızlar Şahini karnından ve sol kulağının gerisinden süngülüyerek araba tekerleği altına attılar. Kahramanlığına, yurtseverliğine zerre kadar saygı göstermediler.

Ölümünün 38 yıldönümü dolayısıyla aziz şehide Tanrıdan gani gani rahmet dileriz.

Gazianteb'in Yakın Tarihinden Notlar ve Hatıralar

Kitap (Gazianteb'in yakın tarihinden notlar ve hatıralar) ismini taşıyor. Gazianteb'in meşhur hocası Şakir Sabri Yener'in yazdığı, Gaziantep Kültür Derneğinin yayınladığı bu eseri zevkle okudum.

Kitap, 1881 yılından bizi alıyor; Gazianteb'in maarif hareketlerini ve çok meraklı hadiseleri tatlı bir dille anlata anlata za-

manımıza kadar bizi getiriyor. Kitabı okuyup bitirince insanı bir düşüncedir alıyor. Gazianteb'in maarif alanında neden geri kaldığını anlar gibi oluyorsunuz. Gaziantep marifinin geri kalmasında rol oynayan sebepler, teker teker gözlerinizin önüne seriliyor. Fedakâr Gaziantep'lileri, Gaziantebi daha çok seviyorsunuz.

Hocamız Şakir Sabri Yener'e

Hürmetlerimle

Bizlere Gaziantep'in Yakın Tarihinden Notlar ve Hatıralar isimli yeni bir eser kazandıran Sayın Hocamız Şakir Sabri Yener 40 küsür seneyi aşan, maarif hayatında şehrimize ve hemşehrilerimize sonsuz hizmetlerde bulunmuş, ben dahil yüzlerce Gaziantep'li genç ilk irfan nurunu ondan almış, bizlere okuma zevkini tatdıranlardan biri o'muştur.

Hasip Dürrî, Aydı Baba gibi yetişmiş şairlerimizi ve bunların güzel eserlerini o tanıttırıştır. Emekliye ayrıldığı ve aradan yıllar geçtiği halde kalblerimizde yer eden sevgisinden ona karşı duyduğumuz saygıdan zerre kadar bir şey eksilmemiştir. Memleketini sever, ona hizmetten zevk du-

yar. İşte son eseri de bunun neticesidir.

Kitabını baştan sonuna kadar fasılasız okudum. Maarif hayatımıza ait bilmediğim bir çok hususatı öğrenmiş oldum.

Hocamızı bu kıymetli eserinden dolayı candan tebrik eder. Bu eserin çıkarılmasına yardımcı olan Kültür Derneğimiz mensuplarına takdirlerimi bildirir, yeni eserlerini bekler, muvaffakiyetlerinin devamını dilerim.

Süleyman KURANEL

8 Şubat.1958

Yeni Ülkü Gazetesinden

Kitabın baş sayfalarını az ilgi çekici buldum. Kitabın orta ve sonlarına doğru ise insanı adetâ çekiyor. Ben şahsen âruz vezni ile yazılmış şiirlerden çok defa hoşlanmam. Fakat kitabın baş taraflarında Gaziantep'li ülema Hacı Abdullah Edip Efendinin yazdığı şiirleri ise sıkılmadan ve hatta hoşuma giderek okuduğumu itiraf ederim.

Kitabda Gaziantep'in meşhur Maarif-i Mahalliyesinin kuruluşu, gelişmesi, mallarının satılması önemli yer kaplıyor. Mahmudiye, Rüşdiye mektepleri; Barlaslardan Abdullah Necip Efendi ile Şefik Beyin maarife hizmetleri, Kamer hatun mescidinin yeri meselesi ilgi ile okunuyor. Bi'hassa Maarif-i mahalliye'nin mallarının satılmasını anlatan cümleler ibretle okunuyor. Antep'lilerin kuruş kuruş yığıldıkları paralarla yapılan malların nasıl haraç mezat satılıp, Bursaya ve başka şehir okullarına sarfedilişini anlatan sayfalar insanın içini sızlatıyor.

Kitabın 31 nci sayfasında ikinci meş-

rutiye yıllarına geliyoruz. Kırkayak bahçesinin hikâyesi, Kaymakam Necmettin beyin başına gelenler, Gaziantep'deki dört kız mektebi, hüsusi ana mektepleri, Pazarbaşı zade Nuri Beyin büyük fedakârlıkları ve servetini vatanına feda edişi; yetim mektebi, İngilizlerin Antepi işgalleri ilgi ile okunuyor.

Fransızlarla Gaziantep Öğretmenlerinin mücadelesi, Ali Cenani Beyin maarife büyük hizmetleri, meşhur maarif sever Dayı Ahmet Ağanın hayatı ve fikirleri, Şefik Özdemir ile Fabrikatör Cemil Alevlinin maarife hizmetleri, Gaziantep Kültür Derneğini anlatan bahisleri kitabın son kısımları ihtiva ediyor.

Eseri ilim alemine tanıtan Gaziantep Kültür Derneğinin ve eserin yazarını candan tebrik ederim.

Avukat Akgün ERSOY

28. Ocak. 1958

Yeni Ülkü Gazetesinden

ATAÇ'TAN ANILAR

Ömer Asım AKSOY

17 Mayıs 1958 de ölümü üzerinden bir yıl geçmiş olacak. Bir yıldır edebiyatçılar, dilciler, devrimciler, fikir adamları Ataç için çok şeyler yazdılar. Daha da yazacaklardır. Bunlar arasına biz arkadaşlarının onunla ilgili anıların katmaları da beklenir. İşte bu gün ben iki tanesini sunuyorum.

Yeni kelimeler :

Ataç, Dil Kurumundaki bütün arkadaşlarının en aşırısı idi. Bu kadar ileri gitmenin doğru olmadığını söyleyenlerle tartışır, kendi tutumunu savunurdu. Yabancı kelimelerin Türkçelerini bulmak için kafası sürekli olarak çalışırdı. Derleme Dergisi, Tarama Dergisi, Divanü Lügat-it-Türk gibi kaynakları elinden düşürmezdi. Etimoloji sözlüklerini okumaya da pek meraklı idi. "Ben Lügat kitaplarını roman gibi okurum. Yalnız bir kelimeye bakmak için değil,, derdi. İhtiyacı karşılayabilecek bir söz buldu mu, günlerce bunun üzerinde durur, kitapları karıştırır, bilgisine ve dil zevkine güvendiği kimselerin fikrini sorar, şüphelerini giderip tam kanıya vardıktan sonra onu kullanırdı. "Enteressan,, yerine bulduğu "ilginç,, kelimesini kullanmadan önce "inç,, ekiyle isim mi, sıfat mı yapılır diye hepimize tekrar tekrar sormuş, ayrıca bu eki "ilgi,, ye ekliyerek "ilginç,, demek mi, yoksa "il,, e ekliyerek "ilinç,, demek mi gerektiğini uzun boylu araştırmış, sonunda "korkunç,, a benzer bir kelime yapılarak "ilginç,, i kullanmıştır.

"Meselâ,, yerine "Örneğin,, i ortaya atmadan önce de böyle yapmış, "ilkin,, deki «in» ekinin görevinden faydalanmıştı.

«Tilcik» i «dil» bir küçültme eki yapıştirarak meydana getirmişti. Ancak, kelimeyi başka anlama gelen «dilecik» ten ayırmak için «dil» in eski şekli olan «Til» i yeğlemişti.

«Sanat» için bir karşılık ararken haftalarca düşünmüş, istişareler yapmış, en sonra Tarama Dergisinde bulduğu, «Yaratmak» anlamlı «düretmek» ve «törümek» maddelerinden faydalanmağa karar vererek, «dörüt» kelimesini yapmıştı.

Adana ve Maraş'lıların «ve saire.. gibi şeyler» yerine kullandıkları «ney», pek hoşuma giderdi. «Çarşıya gittim, peynir, zeytin ney aldım» biçimindeki cümleleri kendisinin de kullanacağını söylerdi.

Bir kavramın Türkçesi varken yabancı dildeki karşılığını kullananlara çok kızardı. Hiç «ve» kullanmazdı. Kendisiyle konuşurken bunlara dikkat etmiyenlerin sözlerine hemen takılırdı.

Güldeste :

Ataç, öz Türkçeci olduğu kadar Divan Edebiyatını da severdi. Başka yazılarımda da belirttiğim gibi, birbiriyle bağdaşamaz sanılan bu iki durumu tek ilkeye bağlar, her iki varlığı kendi şartları içinde gelişmiş tabii akımlar olarak görür, birini ötekini sonucu sayardı. Çok iyi bildiği eski edebiyattan sık sık ezbere parçalar okur, kıyaslamalarda bulunur, tenkidler yapardı. Benim eski edebiyattan bir «seçmeler» hazırlamakta olduğunu biliyor ve diyordu ki «iyi bir seçmeler meydana getirebilmek için on yıl çalışıp eski edebiyatı baştan başa taramak gerektir.»

Ölümden yedi sekiz ay önce bir gün, kendisinin de bir seçmeler defteri bulunduğunu söyledi. Her ikimizinkini birleştirip yayımlamak düşüncesini ortaya attı. «Haftada bir gün bu işe çalışırız» diyordu. Eser için «Güldeste» adını teklif ediyordu. Önsöz olarak da, sadece, Nev'inin şu mısraı konacaktı :

Bunun keyfiyeti tâbir olunmaz zevka dairdir.

Şimdi «Güldeste» nin yerine solmuş bir fikir goncası duruyor.

Gaziantep Şehiri ve Vilâyetinin

Tarihi Durumu

Gaziantep şehri Güneydoğu Anadolu'nun en büyük şehri ve vilâyet merkezlerinden biridir. Fırat nehrine katılan Sacur çayının yukarı kolu üzerinde kurulmuştur. Gaziantep Fırat (Birecik) arası 65 kilo metre, Suriye hududuna 45 kilometre, Halep şehrine 100 Km. mesafededir. Gaziantep platosunun tam merkezi noktasında deniz seviyesinden takriben 900 m. irtifaında olan arızalı bir zemin üzerine kurulmuştur. Şehrin durumu ilk çağda iskana çok elverişlidir; İşte bunun içindir ki çok eski zamanlardanberi insan kitlelerinin bu bölgeye yerleşmiş olduğu görülür.

Gaziantep tarihine genel bir göz atarken hadiseler zincirinin köklerinin mâzinin çok derinlerinde olduğu görülür. Aynı zamanda şunada işaret etmek lazımdır ki, sadece bir Antep şehri tarihini yazmak mümkün değildir. Bu zorluk bilhassa Anteb'in eski çağlarında dolaşırken kendini gösterir. Şehrin kabuğunu teşkil eden yeni, yakın ve orta çağ kalıntıları eski devir tabakalarını tamamiyle örter, yer altı tarih hazinelerini gözlerimizden saklar. Bununla beraber Gaziantep kalcsinde bulunan kalkolitik çanak çömlek bakiyeleri, bir evin temeli kazılırken bulunduğu söylenen bakır devrine ait bir mühür, yine Gaziantep içerisinde Kayacıkda bir evin temelinden çıkan molozların içerisinde bulunarak Müze-ye getirilmiş olan hiyeroglif kitabe parçası, şehir sinemasının yapılışı sırasında Roma mezarları şuradan buradan bu karanlığı yırtarak bize kadar gelen ışık hüzmeleri sıra ile şehrin kalkolitik bakır, Hitit ve Roma devri kültürünü aydınlatmaktadır. Fakat Gaziantep çevresinin gerek prehistorya durumu gerekse tarihi durumu şehrinki kadar az bilinmiyor. Zaman zaman muhtelif milletlere ait ilim heyetleri tarafın-

dan işlenmiştir. Gerek çok eski devirlere ait ilim heyetleri tarafından işlenmiştir. Gerek çok eski devirlere ait buluntular gerek Eti, Asur yazılı kaynakları gerekse klasik çağ müellifleri bölgenin bütün devirlerini belirtmektedirler. Bu durum göz önünde tutularak bütün bölgeye ait olmak üzere Gaziantep çevresinde tarih bölümleri prehistorya, pretohistorya Eti ve daha sonra ki devirler olmak üzere tetkik edilebilir. Bu demektir ki Gaziantep bölgesinde Paleolitik, Kalkeolitik, Bakır, Eti, Mitani, Asur, Urartu, İskender, Roma, Ahemenit, Bizans ve orta, yeni ve yakın çağlara ait her türlü kalıntı ve yazılı kaynaklar vardır. Bütün bu kültürlerde sahne olmuştur.

Devamı var

(Belediye imar işleri Tarih Komisyonu)

TENKİT

Şefik KARGINER

Tenkit denince birinci vasıf; tenkit samimi ve dürüst olmalıdır. Ve insanı iyimser yapmalıdır. Tek kelime ile müsbet olmalıdır. Yıkma değil yapma olmalıdır. Doğruya doğru, eğriye eğri demek olmalıdır. Ancak bu sayede, kötü hareketler tekrar edilmez ve umumi efkârda salim kafa ile karar verebilir.

Diğer taraftan tenkit; tek taraflı olmalıdır. Yalnız kötü tarafları tenkit yine insanı kötümser yapar ve teşebbüs kabiliyetini insiyatifini öldürür. Bu sebeple doğruya doğru, eğriye eğri demek gerekir. Bu da ancak milletçe kuvvetli bir görüş ve bilgi sahibi olmak mantık ve insaftan ayrılmamakla

İSTERİM

*Ne şaşırta bir servet, ne de killet isterim,
Ne şöhrette gözüüm var, ne de zillet isterim.
Beklemesin kapımda hususî taksilerim,
Beni dosta ileten bir vesatet isterim.*

*İhtikârdan parayla Hacı olmak istemem,
Hâlika makbul olan halka hizmet isterim.
Nabzımı yoklamakla müdâvat olmaz tabib!
Dertlerimi anlayan bir hazakat isterim.*

*Şu çifte tedrisattan bıktık illâllâh dedik;
Üçüzlüğe başladık dersi ibret isterim.
Yüzbin nüfus bir şehre on beş okul yeter mi?
Başka vilâyetlerle muadelet isterim.*

*Otuz okul az gelir, ancak bu Gaziyurd'a,
Hayır sever yurttaştan fazla gayret isterim.
Mehlika Alevliyi takip eden olmadı,
Bu düğümü çözmeye bir maharet isterim.*

*Bizde zengin mi yoktur, yoksa vatan sever mi?
Bu soruma cevapda bir kâhanet isterim.
Bir hüner mi, kasada istif etmek parayı?
Yurd için harcamaya bir sahavet isterim.*

*Apartmanlar, milyonlar fani ömrü uzatmaz.
Adları yadettiren ebediyet isterim.
Ne zenginler yuttu yer, unuttuk adlarını.
Hayırla yadedecek var mı? bir ferd isterim.*

*Dayı Ahmet Ağay'la şu Abdullah Kepkep'in
Ruhlarına Tanrıdan bol bol rahmet isterim.*

Ömer ÖZBAŞ

olur. Tenkit, nasıl bir işin kötü tarafını akıl ve mantık çerçevesi içerisinde insaftan ayrılmamak üzere efkârı umumiyenin taktirine arz etmekse, yine bir işin doğruluğunu, güzelliğini halkın takdir ve tasvibi-ne arz etmektir. Binaenaleyh, tenkit ancak bu iki şekli ile düşünülüp yapıldığı takdirde gayesine ulaşır ve istenilen faideyi temin eder. Memleket ve millet için de faydeli olur.

(ÖZET'ten)

Övündüğüm Şehir

*Yiğitlikte hep başta
Herzaman Gaziantep.
İsmin daima arşta,
Kahraman Gaziantep.*

*Savleti çok korkulu,
Türkün bükülmez kolu,
İleri karakolu,
Kahraman Gaziantep.*

*Barut kokarsa hele,
Heran koltukta kelle,
Alınmaz bir sarp kale,
Kahraman Gaziantep.*

*Şan saçar, dehşet saçar,
Düşman, önünden kaçar,
Her zafere yol açar,
Kahraman Gaziantep.*

*Sende feyz, sende verim,
Seni heran överim,
Canımdan çok severim,
Kahraman Gaziantep.*

*Düşmanlara zehirsin,
Yurda berrak nehirsin,
Övündüğüm şehirsin,
Kahraman Gaziantep.*

Enver TUNCALP

ÜÇGEN

*Dünya dediğin
Ne ki
Sadece Üçgen.*

*Hidrosfer,
Litosfer,
Atmosfer.*

*Bunlardan başka
Varsa;
Gel göster...*

Mustafa KARTAL

- 1 - Hidrosfer : Su
- 2 - Litosfer : Taş ve Toprak
- 3 - Atmosfer : Hava

Gaziantepin Eski Eser ve Abideleri

Kemal AYDAR

Gaziantep halk bilgisinin kendini gösterdiği mühim konulardan birisi de yapıdır.

Gaziantep ve civarındaki eski eser ve abidelerin bir kısmının yaşı Milattan öncelere doğru gitmektedir. Halk san'at ve zevkinin mahsulu olan bu eserlerden akla gelenleri kısaca şunlardır:

1— Kaleler: Halen Gaziantep bölgesinde 5 mühim kale biliniyor. Bunlardan Tiibaşar ve Altındaş kaleleri çok tahribe uğramıştır. Kilis'in şimal tarafında (Ravanda) Fırat ve Merzimen sularının birleştikleri yerde kâin (Rumkale) ve şehrin içindeki kal'e kısmen sağlamdır. Rivayete göre Gaziantep kalesi burada hüküm süren (Ayni) adındaki kralın hemşiresi (Anter) adındaki bir kız tarafından çok kıymetli bir yüzüğü satılmak suretile yapılmıştır.

2— Hüyükler: Gaziantep mntikasında yüzlercesi mevcut olan hüyükler her gün biraz daha didiklenen ve sinesinde geçmişin tarihini saklıyan birer hazinedirler.

3— Eski Mezarlar: Bunların en dikkate şayan olanlarına Dülük köyünde raslanmaktadır. Köy civarında yapılan kazılarda her gün yenileri çıkmaktadır. Bu mezarlara yenileri çıkmaktadır. Bu mezarlara kayadan oyma kapılardan girilmekte içeride üzerleri yine kayadan oyma kemerli üçer lahit bulunmaktadır.

4— Su Yolları: Dedelerimizin bu hususta gösterdikleri büyük gayretler şayanı takdir ve hayrettir. Gerek içme gerek sulama için kayalardan oyma Çin seddi gibi dağlardan tepelerden aşan bu su yolları bu gün toprak altında kalmıştır. En mü-

himleri Pancarlı-Dülük, Pancarlı-Gaziantep-Aynafar Bab su yollarıdır. Pancarlı-Gaziantep arasındaki mecrâ 15 sene evveline kadar kullanılmakta idi. Bundan başka köylerde tesadüfen yapılan kazılarda bir taraftan gelip öbür tarafa giden bir çok su yollarına rastlanmaktadır. Hülümen ve Körkün köylerindeki bunlardandır.

5— Camiler: Harpten evvel Gaziantep'te 37 cami 60 mescit bulunmakta idi. Harpte bunların bir kısmı harap olmakla beraber diğerleri sağlamdır. İçlerinden ömrü 700 seneye ulaşanlar vardır. Ömeriye Camiinin Antebin İslamlar tarafından fethini müteakip yapıldığı rivayet olunur.

Camilerin hemen hepsinde havuzlar apteshaneler, gusulhaneler bulunmaktadır. Bunlardan Ahmet Çelebi, Esenbek, Şih Camii, Kozluca, Pişirici Mescidinin helaları şayanı dikkattir. On ila Otuz merdivenle inilir, yer altındadır. Cami ve mescitlerin yanında vaktiyle mahalle mektebi vazifesi gören hücreler bulunmaktadır.

6— Hamamlar: Gaziantep'te harpten evvel 17 hamam vardı. Halen 11 tanesi faaliyettedir. Yıkılanların yeri müteaddit hücreli gusulhaneler ve yeni yapılan evlerde inşa edilen banyolarla telâfi edilmiştir. Bugün 30-40 bin nüfuslu vilâyet merkezlerinde 2-3 hamam bulunuşunu göz önüne alırsak Antebde eskiden beri temizliğe ne kadar önem verildiğini anlarız. Bu sebeble hamamlar yalnız mimarî bakımdan değil sıhhat yönünden de iftihara değer birer âbidedirler.

7— Hanlar: Harpten evvel 31 han bulunmakta idi. Harp ve şehircilik zaruret-

(Devamı Sahife 12 de)

Gaziantep Şehir ve Dolaylarının

Jeolojik Durumu

Gaziantep şehrinde ve dolaylarında şimdiye kadar gerek M.T.A. ve gerekse Lisemiz tabiiye öğretmenleri ve talebeleri tarafından derlenen fosillere göre arazi yaşlarını şöylece tesbit etmek mümkündür.

1 - Memleketin kuzeyinde ve Aksu vadisi yakınlarında bulunan Nasırlı ve Boğazkerim köylerinde, ikinci zamanın, (Üst Kretase) devrinin (Senoni'n) katına ait (Ostrea Boucheroni) (Boğazkerim köyü), (Hippurites "Vaccinites", Syriacus) (Nasırlı köyü) fosilleri bulunmuştur.

2 - Şehrin kuzey batısında, 15 kilometre mesafede bulunan Sam mezraasında 3 üncü zamanın orta Eosen devrini temyiz eden (Alveolina Oblango), Azaplı köyünde (Nummulites Millecaput) ve şehrin güney doğusunda 17 kilometre mesafede bulunan Zıramba köyünde ise (Orbitolites Complanatus) fosilleri bulunmuştur.

3 - Şehrin güney batısındaki Kefiz köyünde gene 3 üncü zamanın üst oligocen devrine ait (Panopea Oligofaujasi), Karacurun köyünde ise (Terebratula Oligavitrearia), Revanda kalesinde (Voluta Gradata) ve (Dentalium Dpennanicum) fosilleri bulunmuştur.

4 - Şehir için ve şehre 15 kilometre mesafedeki Araptar köyünde 3 üncü zamanın Miocen devrini temyiz eden (Amussium Cristatum), (Turritella gradata), fosilleri bulunmuştur. Bundan başka Alt miocen devrine ait Şehitarif civarında (Limenea Tchihatcheffi), Burç köyünde (Chlamys oblitaguensis) bulunmuştur.

Bu delillere göre şehir ve dolaylarındaki Jeolojik formasyonları en eskisinden başlamak üzere şöylece sıralamak mümkündür.

1 - Mezozoik (İkinci zaman)ın üst kretase devrinin Senonien katı

2 - Neozoik (Üçüncü zaman)ın Eocen devri yereyleri

3 - Neozoik (Üçüncü zaman)ın Oligocen devri yereyleri

4 - Neozoik (Üçüncü zaman)ın Miocen devri yereyleri

Bu duruma göre Gaziantep ili Jeolojik formasyonu dört muhtelif devre aittir. Şehir içinde bulunan (Panopea oligofaujasi), (Chlamys tourmalis) fosillerinin temyiz ettiği alt miocen devri kalkerleri üzerine kurulmuştur. Bu kalkerin kalınlığı 400-500 m. olarak tahmin edilebilir. Kale etrafında eski zamanlarda kazılmış hendeklerin derinliği 50-60 m. dir. Memleketimizde Miocen kalkerlerinin kalın olmasının sebebi Prof. Ahmet Malik Sayar'ın Jeoloji kitabında şöyle izah edilmektedir. Alp kıvrılmaları sırasında Güney Anadolu alçalmaya maruz kalmış ve miocen devri denizinin çekilmesi çok uzun sürmüştür. Bu kalınlık şehrin Kollej tepe, Hastahane Tepesi, Kayacık, Şentepe ve Türktepelerinde fazla Alleben vadisi nisbeten azdır. Netice şudurki üstte bulunan bir kaç metrelik ziraî toprağın altında inşaatta sağlam bir temel teşkil edebilecek kalın Miocen kalkerleri mevcuttur.

Şehrin yeğane püskürük kültesi bir satıh kültesi olan bazalttır. Bu külteler şehrin hemen güneyinde karataş mevkiinde, kuzeyinde Güce, batısında Kertil ve Sof dağlarında iç püskürmeler neticesinde meydana çıkmıştır. Halk arasında karataş diye söylenen bu bazaltlar, işlenmesi güç olmakla beraber sert olduğundan temel inşaatında ve parke taşları yapılarda, yolları döşemekte kullanılmaktadır.

Su durumu:

Şehrin yukarıda zikredilen yüksek te-

(Lütfen sahifeyi çeviriniz)

Muhtelif tarihlerde Gaziantep'te yetişen bir çok büyük adamlar, halk ve tasavvuf şairlerimiz vardır. Hiç birinin nisyanına atılmaması gereklidir. Şairler arasında şiirlerini kısmen aruz veznile, bir kısmı da bilhassa halk şairleri hece veznile yazmışlardır. Deli Şerif ise şiirlerini hem hece, hem aruz veznile yazmış bir şairdir.

Deli Şerif Gazianteplidir. 19 yüzyılın son yarısında yetişen halk şairlerimizdendir. 1878'de doğdu. Genç yaşında içkiye mübtelâ olarak 1927'de öldü.

Kısa bir biyografisini sunduğum Deli Şerif, her halk şairi gibi bilhassa hecede muvaffak olmuştur. Şiirlerinden bir parçası örnek olarak alıyoruz. Gerek tam biyografisi, gerek şiirlerinin tamamının araştırılması kültürsever okuyucularımızdan dileğimizdir.

Şu fani dünyada ah neye geldim
Askerlik, gurbetlik dağbedeğ yeldim.
Otuz beş yaşında anasız kaldım,
Derdimi boyumdan aşırдың felek.

Gece gündüz ah çekerim özümden,
Çok çileler gördüm kara yazımdan.
Kırk senedir kanlı yaşlar gözümden
Daima sel eyledin taşırдың felek.

Mehmet ŞERİF

GAZİANTEBİN ESKİ ESER VE HATIRALARI (Sahife 10 dan devam)

leri ve sair sebepler bu rakamı üçte ikiye indirmiştir. Bazıları zemin kat hariç ikişer katı ihtiva eden hanlar taşdan inşa edilmiş, kemerli yüzlerce odaya maliktir. Vakıtle Gaziantep yalnız bu hanları yapmakla kalmamış, aynı zamanda bu koca kervansarayları dolduran ticaret kaflalarıyla dolup taşmıştır.

8— Türbeler: Tekkelerin kapatılmasıyla bir çokları zamanla bakımsızlık yüzünden yıkılan türbeler yapı bakımından ziyade üzerinde topladıkları mistik rivayetler bakımından önemlidir. Antebde bunların miktarı fazladır. Bir kısmı tarihî ve edebî şahıslara aittir.

pe kısımlarında derin kuyular açmak lazım geldiği halde (Kayacık 20 m.) Alleben vadisinde 4-5 m. derinlikte bol suya rastlanmaktadır. Nitekim Nizip yolu üzerindeki kuyularda rastlanan bol su hazineleri bu olayı teyit etmektedir.

Yeraltı sularının zenginliğini son senelerde Sazgın köyündeki petrol için yapılan sondajlarda göstermiştir. Bu sondaj sırasında 60-70 m. derinlikte batıdan-doğuya doğru kuvvetli su sıkıntısına tesadüf edilmiştir.

Deprem durumu:

Prof. Malik Sayar'a göre durum şöyledir: Türkiyede deprem ocaklarının topu buldukları yerler, büyük faylar boyunca ve Alp sistemine giren dağlar bölgelerinde bulunmaktadır.

Şehrimize en yakın bulunan Hatay deprem bölgesi, Maraş civarından başlayıp

İslâhiye Amık Gölü, Tabariyye ve Lut gölleri, Kızıl Denizi aşarak doğu Afrika'ya kadar uzanan ve yer yüzünün en önemli büyük tektonik bir çöküntüsünün kenarında bulunmaktadır. Şehrimiz ve dolayları ise bu çöküntüden karasu vadisi ile ayrılmış, Alp sisteminden ise Ak su vadisiyle ayrılmıştır. Asıl mühim olan sebep ilimizin Gondwana kıtasının bir çıkıntısı olan, Suriye Platformu üzerine oturmuş olmasıdır. Bundan dolayı memleketimizin deprem bölgesi dışında kalmıştır. Nitekim Antakya şehri Milattan beri 7 defa şiddetli depremlerle harap olduğu ve 1115 yılında, Alp sistemine dahil olan Maraş'ta şiddetli deprem vukua geldiği halde, şehrimizde büyük tahribat yapan depremler görülmemiştir. Ara sıra vukua gelen sarsıntılar ise uzaklardan gelen yatay deprem dalgalarından ileri gelmektedir.

L. Tümün E. Kutluğ Tahir Üstünalp

Destanlar Diyarı Gaziantep

*Bir ses duyulur taşında, toprağında
Yiğitliğin türküsü duyulur
Şahin'in elinden tüfenk
İnsanlık uğruna vurur.*

*Şahin bey otuz yaşında
Şahin bey köprübaşında
Siper etti göğsünü amansız kurşunlara
Dedi benim memleketim benim Antebim.*

*Ölmezsem kimse giremez
Öldün ama Şahin gönüllerdesin
Şimdi bulutlar kadar yüksek
Bayrak kadar hürsün.*

*Şimdi kan gövdeyi götürmüyor Antep'te
Şimdi fıstıklar yeşeriyor dallarında hür
İnsanlar, ah insanlar ne kadar iyi
Alleben'de çiğ köfte yoğruluyor
Kavaklık baştan başa cennet
Bütün varlığıyla benimsin
Destanlar diyarı Antep.*

Ertuğrul KARAKOÇ

GAZİANTEP

*Kahvelerinde unuttuğum yırtık kitap
Bunca köylerin gezdim mektep mektep
Ezogelinim, Şahinim, Karayılanım
Hikâyenî destanını dinledim Gaziantep.*

*Garipler dostu köylerin
Yiğitlik öğreten türkülerin
Gençliğime ninni söyleyen dillerin
Nelerin eylemedi beni Antep nelerin*

*Suyun içtim, ekmeğin yedim
Baklavana parmak daldım
Ayranına kasık saldım
Hep şifayı sende buldum
Duymadım garipliğini Gaziantep.*

Yıldırım B. KAVRAAL

Bu Şehrin Dertleri

Dam üstünde saksagan...

Hasan ÖZTAŞ

Şehrimizde birkaç tane gazetemiz var. Bunlar ellerinden geldiği kadar olayları halka duyurmağa çalışır. Verdikleri havadislerin yanbaşında bazan ilgili resimlerde yer alır. Ama bazı gazetelerimizde niçin konduklarını bir türlü anlayamadığımız resimler çıkıyor.

Açık saçık bir kadın resmi. Altında bir yazı :

FALAN KİMSE;...

Plâjda çekilmiş bir artist resmi. Altında bir satır yazı :

FALAN KİMSENİN CAZİP BİR POZU...

Gazeteyi alt üst edersiniz bu "falan kimse,, ye ait bir haber varmı diye... Nafile, başka hiçbir şey bulamazsınız.

Gazetenin gayesi haberleri duyurmaktır. Evet bir haberi resimlerle anlatmak daha faydalı olur. Gazetelerimizdeki resimlerin ekseriyeti böyle bir gayeden uzak. Ve bu resimlerin bir çoğu; Gazeteye bir armut resmi basıp altına "ARMUT,, yazmak kadar manasız.

Resimler bir vakaya inhisar etmeli ve haberlerle bir alâkası bulunmalıdır. Gazetelerimizdeki resimlerde bunlar olmadığına göre insanın gayri ihtiyari aklına "Açık saçık resimlerle gazetenin sürümünü çoğaltmak cihetini mi gidiyorlar?,, diye bir sual geliyor!...

KÜLTÜR DERNEĞİ GECESESİ

(18 ve 19 Nisan.1958 tarihli Gazikent Gazetesinden kısaltılarak alınmıştır)

Cidden parlaktı. Bir Antep'li olarak hele de onun öz yavrusu olarak baştan aşan bir gururu duymanın imkânı mı vardı? Bugün bu yurdun gençliği mümtaz ve münevver davetliler huzurunda güzel bir imtihan veriyordu. Demekki esasen mevcut bu enerjiyi bir sevk ve idare etmiye bir eleman lazım imiş. Kültür Derneğinin temsil gecesindeki koro heyeti cidden muvaffak olmuştur. Demek çalışılırsa erişilmiyecek menzil ve mevki yoktur. Bilhassa koronun söylediği oğlan oğlan şarkısı ve ondan sonrada bülbülün yatağı bahçeler bağlar manisini söyleyen genç cidden alaka uyandırmıştır. Ondan sonrada kalenin altı boya aman şeker oğlan türküsü dinleyicileri çileden çıkarmıştır. Sürekli alkışlar telâvi ediyordu. Bundan sonra nasıl güleyim manisini gençlerin ağlama yar ağlama şarkısı takip etmişti. Her biri bir hazine olan bu gençlerin şimdiye kadar nerede olduğu dinleyiciler tarafından merak ediliyor gibiydi. Demek bu hazineleri gösterimizin önüne çıkaracak bir kuvvet lâzımdı. Bundan sonra bağçe bar dolanda gel şarkısı söyleniyordu. Bu gençlere öz Türk efe kıyafeti ne de güzel yakışıyordu. Çayırda buldum seni ellere vermem seni türküsü söyleniyordu. Her türküde gençlerin muvaffakiyeti fevkalâde idi. Mahşerî bir kalabalığı hayran bırakıyordu. Sinema salonunda çıt yoktu. Bundan sonra saza giriş ve sazdan çıkış skeçleri seyircileri kahkahalara gark etmişti. Bunlar hep Antep'li idi. Ruhum gibi sevdiğim, canım gibi okşadığım Antep'lilerdi. Bir Antep'linin ulaşamayacağı ve muvaffak olamayacağı hiç bir mevki hiç bir iş yoktu. Bir Antep'li var etmesini de bilir, yok etmesini de bilirdi. İcabında güverçiheleri duvardan kazarak içine kömür tozu karıştırmak suretiyle barut yapar, evdeki bakır sahanları kurşun döker; istiklâ-

lini korumasını bilirdi. Varsın ürüyen köpeklerin radyosu istediği kadar faaliyette bulunsun. O işini bilirdi. Perde açılıyordu. Birinci piyes Para Delisi isminde güldürücü ve hisseli bir komedi idi. Perde hitamında bir genç cümbüşle ve dürbekenin iştirakiyle davetliler üzerinde tesir bırakan bir fasıl yapmıştı. Demek bu hazineler hep bu gazi yurttaydı. Bu hazineleri Hulûsi Yetkin nereden bulmuş bulmuşta çıkarmıştı. Bunları bir araya nasıl getirmişti. En büyük hikmet ve sır burada idi. Bu bir araya gelen gençler yarının gençlerini hazırlamak için onlara sarfedilecek tahsil paralarını hazırlıyorlardı. Bunun manası büyüktü. Demekki enerjik bir mürşit idaresinde her varlık birleşerek imkânsızlıklar imkân dahiline girerdi. İşte tiyatro rolünü yapmaya başlamıştı.

Yedi Deliler piyesinde, gençler seyircileri kahkahadan kırıp geçiriyordu. Küftede başımın tacı, ayran onun ilacı, içi kıymalı köfte yanında ayrılan köfte türküsü; sürerim sürerim gitmez kadana, Fransız kurşunu deymez adama ve daha birçok türküler alaka çekiyordu. Hele de şu berberin tıraşı da yokmu bizde hal bırakmamıştı.

M. Oğuz GÖĞÜŞ

Gaziantep

Ey Türkün biricik şehri
Gaziantep!
İftihar eder Türkler
Seninle.
İçindeki şehitlerinle.

Mahmut TÜRKMEN

Şen Tiyatro Gösterisi

(Yeni Ülkü Gazetesinin 19 Nisan 1958 tarihli nüshasından kısaltılarak alınmıştır.)

Pazartesi gecesi Gaziantep Yüksek Tahsil Okutma ve Kültür Derneği Tiyatro ve Musiki kolu bir gece tertiplemişlerdir. Şen ve Gençlik Tiyatrosu birlikleri bu gecede seyircilere bir folklor ziyafeti verdiler.

Salonu mümtaz bir dinleyici doldurmuştu. Gece şen tiyatro yurttan sesler korusu ile açıldı. Mütakiben şen tiyatro elemanları Sinemaya giriş ve Sazdan çıkış skeçlerini muvaffakiyetle oynadılar. Daha sonra Para Delisi komedisi oynandı ve muvaffak da oldu. Bu komedinin perde a-

raları şiir ve çeşitli eğlencelerle renklendirildi.

Daha sonra Tiyatronun esas siklet merkezini teşkil eden Şen Tiyatrodan (Yedi Deliler - Asrî Berber komedisine geçildi. 50 sene evvelki Gaziantep canlandırıldı. Bugün halen şehrin kenar mahallelerinde revaçta olan bazı hususlar yarı hiciv ve yarı şaka bu günkü nesle Antep diliyle nakledildi. Eski tarihten bir sayfa diye adlandırabileceğimiz bu sahneler seyircilere zevkli dakikalar yaşattı.

(Gençlik Birlikleri) Kurulmalıdır

Bizden sonraki nesillere faydalı olacak şekilde yaşamadıkça ve onlara biraz daha görüş, düşünüş, biraz daha fazla cesaret ve ahlâk sağlamlığı bırakmadıkça hayattan çekilmiyelim.

P. Pécaut

M. Günor SAMLI

«Kültür Derneği»nin şehrimiz gençlerine bir ıslah ve zamanı kıymetlendirme yuvası açmak kararı ile «Gençlik Birlikleri» kuracağı haberini sevinçle okuduk.

Memleketimizde henüz çocuğun her bakımdan yetiştirilmesi işi gereği şekilde ele alınamamıştır. İşte, çoğu zaman veli ve büyüklerimizin ağzından düşmiyen sözler: «Zamanımızın gençleri çok terbiyesiz.. Terbiye sistemimiz bozuldu.. Gençler söz dinlemiyorlar..» Acaba bu hükümler hangi esaslara ve kaynaklara dayanılarak söyleniyor? Ben bir çok zamanlar yaşlılardan bu mevzulara ait sualler sorup, şu cevaplar muadilinde bir takım sözler aldım. «Gençler namaz kılmıyor.. Camiye uğramıyor.. Kur'an okumuyor.. İçki içiyor, dans ediyor ve çok açık-saçık geziyorlar.»

Bu konu, hakikaten bir terbiye yaransıdır. Öyle bir terbiye yaransı ki, ancak onun iltihabları aylıklıklardır. Maddî ve mânevî sıkıntılar ve darlıklardır. Ne var ki,

genç neslin istikbal için endişe verici bir durumda bulunmalarının sebeplerini yine genç nesle yüklenmek biraz insafsızlık olur. Yukarıda büyüklerin sözlerindeki, gençliğin ruh fırtınaları içinde, okyanusta rotasını kaybetmiş bir transatlantığın durumuna raci olmasının amilleri olarak gösteremeyiz. Bunun ailevî, içtimaî bilhassa idarî ve ailevî faktörleri vardır.

Şehveti kamçılayan, öpüşmeyi, türlü çeşit aşk oyunlarını (!) en iğrenç şekilde beyaz perdeye aksettiren filmlere hele yerli filmlere 7 yaşındaki dünyadan bihaber çocukta 70 yaşındaki ihtiyarda, genç körpe kızıda ve genç erkeğide gider. Gençler, okul kaçakları kahvehanelerde babası dedesi yerinde bulunan büyüklerinin yanında saygı hissi duymadan sigarasını halkalandırarak argo dilile konuşarak, kâğıt ve zar oyunları üzerinde kafa patlatır. Bunun gibi, genç neslin akşamları sazların, içkili yerlerin daimi (tabiri maruz görün) keş

Okuyucu Mektupları

Zaman zaman elimize geçen Yüksek Kültür ve fikir Derginizden ve bunlarla beraber Kütüphanemize hediye ettiğiniz okuma kitaplarını okumakla, yüksek bilgi ve fikirlerden istifade ediyoruz. Biz talihin gadrine uğrayan kaza ve kader kurbanları olan Türk çocukları için gösterdiğiniz yakın ilgiye teşekkür ederiz.

Bu günkü Gaziantep Ceza evi bir irfan ocağı haline gelmeye başlamıştır. Ceza evimizde bir kütüphane ve öğretim odası ayrılarak hiç okuma yazma bilmiyen, bir çok mahkûm, ve mefkufa okuma yazma öğretilmektedir. Ceza evimiz (500) mevcutlu olup, gayet büyük bir sükûn ve disiplin göze çarpmaktadır.

Ceza evinde gece gündüz bizlerle alâ-kadar olarak mahkûmlara ve mefküflara doğru yolları gösteren sayın Savcımız İsmail Oktay'a, İnfaz Savcımız Kenan Kantek'e, Müdürümüz İzzet Sezginer'e minnet-

tarız. Sayın büyüklerimize minnet ve şükranlarımızın yüksek Kültür fikir ve sanat derginizle bildirilmesini 500 mahkûm ve mevkuf Türk Çocukları namına rica eder hürmetlerimi sunarım.

Gaziantep Ceza Evinde
Apdullah GERÇEK

Gaziantep, bu vatanın ne kadar kahraman ve Gazi bir beldesi ise, bir o karda tarihi olay ve eserlerle zengin ve müstesna değer taşıyan bir bölgesidir. Antep asırlar boyunca tarihî sahnelerin içinde ve daima ön plânlarda yer almış bir merkezdir. Medeniyetler kavşağı, kervan yollarının geçid noktası olmuş bu itibarla (Türk-İslâm) âleminin mukadderatı üzerinde esaslı izler, tesirler bırakmıştır.

Gaziantep, bundan başka tâ ortaçağ-

müşterileri olduklarında bir vakıdır. Vatan ve milleti idame ettirecek genç neslin üzerinde sorumlu bulunan öğretmenlerin ve halile okulların hali ise bambaşka bir âlem...

İşte bu hazin manzara karşısında genç nesle kötülük öğreten yerlerden, gençleri henüz onbeş yaşlarında sazlarda, gazinolarda, barlarda kart bir ayyaş ve kızları damızlık bir fahişe yapan ve gençliği garipten iptilâların kucağına atan, karanlıklar arkasında sinsi sinsi bekleyen kurtlardan kurtarmak, hakikat güneşine kavuşturmak için, cemiyet ahlâkını kurtarmak ve bugün bütün dünyada şahidi olduğumuz ruhu bozukları, ferdin yüz kızartıcı hallerini, bitmek tükenmek bilmeyen cemiyet yaralarını, düzensizlikleri bertaraf etmek için bir kuvvet tesis edilmeli; yaratılmalı. Bu kuvvetin temelini ise dinin kalbi olan ahlâk teşkil etmelidir. Bütün ihtiyaçlara cevap veren gerçek, hakiki, aydın bir ahlâk...

Nihayet, bunuda temin edebilecek müessesese ve kuvvetlerden biriside, ileri cemiyetlerin hemen her köşesini kaplamış bulunan ve hakiki çehresile işliyecek olursa bu «Gençlik Birlikleri» olacaktır. Devletin himayesinde bulunursa hele devletçe bütün yurt sathına teşmil edilirse, ideal insanlar elinde olursa, nemelâzım zihniyetiyle hareket eden zenginlerimiz ve münevver dediğimiz kişiler bu birliklere iltifat ve itibar ederlerse sonuçtan yarı yarıya emin olabilir.

Ve özlediğimiz bir cemiyet belki o vakit meydana gelebilir. Aksi takdirde memleketin can damarı olan gençlik böyle fırtınalarla karşı karşıya kalarak ne yapacağını bilmez bir hale gelir. Bununda sonucu ancak ölüm olur.

Ümid edelim ki, bu birliği kuracak insanlar «iyiyi, güzeli, doğruyu» bulmuş olsunlar.

dan beri yetiştirdiği bir çok bilgin, şair, filozof, tarihçi, idare adamı, asker, din adamlarilede hakikaten bir şöhrete sahib olmuştur.

Genç yaşında, henüz, yağın ve gaza destanlarının yer yer tüttüğü bir sırada bu efsanevi kahramanlıklara sahne olmuş Gazi beldeye gelmiş, gönlümü, varlığımı Anteb' in cazibesine kaptırmıştım. Yıllar yılları kovaladıkça bu cazibe eksileceği yerde beni büsbütün sarmış ve tarihinin zenginliklerine, derinliklerine doğru sürüklemiştir.

İşte bundan ötürü mübarek, Kahraman ve Gazi, Anteb'e vurgun ve bağlıyım.

Otuz beş yıllık arada bir çok aksamlar olmasına rağmen içten gelen ve asla dinmek bilmeyen bir sevginin tesirile Anteb'i bir bütün olarak tetkike uğraştım.

Istanbul 2 - 4 1958

Hikmet Turhan Dağhoğlu

Gaziantep Kültür Dergisinin tutunması ve gelişmesi, Gaziantep için en büyük bir nimettir. Yüzbinlik bir Avrupa veya Amerika şehrini, oradaki kültür hareketlerini, çıkan gazete, dergi, v. s. adedini düşünecek ve bizim şehrimizle mukayese edecek olursak geriliğin ne demek olduğunu çok iyi anlarız. Hele halkın ve ilgi alâkası, yeise kapılmamak elde değil. Fakat azim, mücadele ve sizlerin hamiyet ve gayretleri inşallah halkımızı aydınlığa kavuşturur.

Halâ konuştuğu dil 100 kelimeyi geçmiyen, zavalı köylülerimizin mağara devri yaşayışı, gazete, dergi, film'in noksanlığından değilmi? Dört yıldan dört yıla ancak seçim propağanda nutkundan başka (oda olursa) bir şey duymuyan. Öküz arkasından ayrılmıyan hatta para saymasını dahi bilmiyen, topraktan doğan, kendi halinde dünyadan bir haber didinerek nihayet yine toprağa karışan köylülerimizi düşündükçe elbette gözlerimiz yaşarır. Ben bu geceyi kovmak için top yekûn bir kültür hareketi

gerektiği kanaatindeyim. Elektrik enerjisi mutlak snretle bollaşmalı, Radyo ucuzlaşmalı, her vilâyetin, her kazanın köylerde dolaşmak için seyyar sinema makinaları olmalı her pazar (veya haftanın diğer müsabib bir gününde) her köyde fenne, kültüre ait konferanslar verilmeli, Lise, orta okul talebeleri bol bol en ücra köylere bile gezmiye götürmeli, Müzik ekibi, tiyatro gurupları teşkil edilip oralarda gösteriler yapmalı. Fakat her harekette onların hissiyatına, kutsiyetine toz kondurmamıya dikkat edip açık lisanla bu konuda bizzat konferanslar verilmeli. Hatta hadisi şerifler okunup âyetler tefsif edilmeli.

Tabii bunların hepside olacak şeylerdir. İş ki yapacak enerji ve kudret var olsun. Yeter ki hükümetçe de bu işe girişilsin Şimdilik ben böyle sayıklıyarak teselli buluyorum. Hakikat olması için Tanrıya yalvarırım.

M. Doğan Semiz—İstanbul

İyimser Şiir

*Ne güller açar,
Ne kuşlar öter
Bu çizgili çehrenin soğukluğunda
Saz, içki, kumar,
Neden yollarımız ayrı?
İyiliğin sıcaklığı yayılsın evrene;
Kır düşkünlüğün ipini gayrı,
Taş, toprak olacağız son durakta...
Tüm seviler sana örnek,
Adın kalsın
Kardeşce anılarımda.*

Yalçın DÂİ

SORDU CEVAP VERDİM

Sordu:

—İnkılâp düşmanımısınız?

Cevap verdim:

—Aslâ!

—Öyleyse, geçmişin değerlerini niçin müdafaa ediyorsunuz?

—Yarının kökleri dün de olduğu için.

P. S.

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

1 - Yayınlayacağınız (Gaziantep Kitabeleri) isimli eser hakkında izahat verir misiniz? kitap ne zaman satışa çıkacaktır?

Necdet Yetkin - Gaziantep

Gaziantep'teki Cami, mescit, medrese, tekke, sebil, okul, türbe ve tarihi binalara ait kazılı yazıları 1939 yılından beri Sayın hocamız Şakir Sabri Yener bir araya toplamıştır. Sayın yazar kitabeleri bir araya getirip tasnif etmekle kalmamış ve aynı zamanda kitabeleri yeni türkçeye tercüme etmiş ve lüzumlu izahlarda da bulunmuştur. Eser bütün Gaziantep'li için iftihar vesilesidir.

Kitap matbaada sıra beklemektedir. Kitabın en kısa bir zamanda satışa çıkmasını biz de arzu ediyoruz. Maalesef Gaziantep'teki basımevlerinin imkânları mahuttur. Şehrimizdeki ve diğer şehirlerdeki basımevleri ticari zihniyetle hareket ettiklerinden, geniş ölçüde yayın faaliyetinde bulunabilmemiz imkânsız oluyor. Derneğimiz bir basımevi kurmayı düşünmektedir. İnşallah bu tasavvurumuzu 1959 yılında gerçekleştireceğiz.

2 - 14 yıldan beri yeri, müdürü ve memurları, mevcut olduğu halde Gaziantep müzesinin halka açılmadığını işittim. 14 yıldan beri müzeyi açamıyan müdüründe maaş alıp oturduğunu duydum. Bu rivayetin hakikaten aslı var mı? Çok merak ediyorum. Bana cevap vermeyi unutma.

Avukat : Akgün Ersoy-İstanbul

Bu rivayet değil, hakikattir. 14 yıldan beri müzemiz açık olsa idi, neler arandığı hakkında halkımızın bir fikri olurdu ve müzemiz halkımızın bağışları ile çok zenginleşirdi. Çünkü, bir çok Gaziantep'in elinde müzelik eşyalar vardır, kıymeti bilinmediğinden mahvolup gitmektedir. Müzemizi bugünkü fakir durumdan kurtarmamız için, müzenin eksikleri ne olursa olsun, derhal açılması ve halkın mürakabesi altı-

na sokulması lâzımdır. Gaziantep Müzesinin iki aya kadar açılacağını öğrendik. İnşallah ilgililer artık insafa gelirse müzemizi halka açarlar.

3 - Kitap yayınlarınız arasında (Gaziantep camileri) isminde bir kitabın basılacağını haber veriyorsunuz. Kitap ve yazarı hakkında bilgi verir misiniz?

Avukat : Yılmaz Halkacı-İstanbul

Kitabın yazarı Avukat Cemil Cahit Güzelbey'dir. Cemil Cahit Güzelbey Gaziantep'in en tanınmış folklorcularından ve yazarlarından biridir. Eser Sayın yazarın yıllardan beri hazırladığı çok büyük bir emeğin ve didinmenin mahsulüdür. Sayın Cemil Cahit Güzelbey şahsî işlerinden büyük fedakârlıklar yaparak, her gün (Gaziantep Folklorlarından notlar), (Gaziantep'te şeyhler ve ziyaretler), (Gaziantep Camileri) isimli eserlerin son hazırlıkları ile meşgul olmaktadır.

4 - Ömer Asım Aksoy'un derginizde yayınlanan yazıları eski midir? Yoksa bizzat kendisini gönderiyor?

E. Yetkin — Manisa

Sayın Ömer Asım Aksoy, Derneğimizin Kültürel faaliyetlere giriştiği ilk günlerden itibaren, saflarımızda yer almış, bizlere yazdığı mektuplarda yol göstermiştir. Başarılarımızda hissesi büyüktür. Dergimizde yayınlanan yazıların birisi hariç, diğerlerini sayın yazar bize göndermiştir.

5 - Türkmenler ve Baraklar eseri basılıyor mu? Ömer Özbaş kimdir?

M. KESKİN - Kilis

Bu eser basılmaktadır. Eser hacimli olduğundan baskısı uzun sürmektedir. Sayın Ömer Özbaş, Gaziantep Maarif Müdürlüğünde köy işleri memurudur. Yıllarca Gaziantep köylerinde öğretmenlik veya başöğretmenlik yapmış, Gaziantep köylerini en iyi tanıyan hemşerilerimizden ve yazarlarımızdan biridir.

Gaziantep Türk Müzikisi Cemiyeti Kongresi

Dr. Şahap KARSLIGİL

Memleketimizde senelerden beri pek faydalı faaliyetlerde bulunan Türk Müzikisi Cemiyeti, yıllık umumî kongresini 4 Mayıs 1958 Pazar günü saat onda ekseri üyelerinin huzuriyle Tüccar Kulübü Salonunda yapmıştır. Kongre başkanlığına Kemal Bayram'ın ve kâtipliklere Selâhattin Ertü-
rer ile Şahap Karslığil'in seçilmesiyle teşekkül eden kongre divanı derhal gündemdeki maddelerin müzakeresine geçmiştir. Cemiyet Başkanı Dr. Cemil Özbal, mazreti dolayısıyla kongreye iştirak edemediğinden idare heyetinin yıllık faaliyet raporu Hakkı Yaşar tarafından okunmuştur. Bu raporda idare heyetinin geçen sene zarfında yaptığı işler, çeşitli faaliyetler, verilen konser ve Cemiyet çalışma merkezinin durumu hakkında etraflı malûmat verilerek içinde bulunduğumuz Mayıs ayının 20 sinde yeni bir konser verileceği, bu konser için çalışmalar yapıldığı bildirilmiştir. Raporun okunmasını müteakip hesapların tetkiki ve murakabe raporunun hazırlanması için üç kişilik bir murakıp heyeti seçilmiştir. Bu arada rapor hakkında birkaç delege söz isteyerek tenkitlerini yapmışlardır. Hazırlanan murakıp raporu okunmuş, hesapların tetkiki idare heyeti raporuna uyduğundan idare heyetinin ibrasına geçilmiş ve eski idare heyeti ekseriyetle ibra edilmiştir.

Bundan sonra yeni idare heyeti seçimine geçilmiştir. Bu seçim için iki fikir ortaya çıkmıştır. Birinci fikir, icra heyetinde bulunan hocaların fazla meşguliyetlerinden dolayı idare heyetinde vazife almaması ve böylece daha faal bir heyetin seçilmesi şeklinde; ikinci fikir ise icra heyetindeki hocaların cemiyet faaliyetini yürütmekte mühim rolleri olması hasebiyle hocalardan 2 veya 3 kişinin idare heyetinde bulunması ve böylece icra organı ile idare heyeti

arasında sıkı bir bağlantının teessüs ettirilerek daha faal bir çalışma yapılacağı şeklinde tezahür etmiştir. Neticede bu iki fikir başkan tarafından umumî reye konmuş ve ekseriyetle ikinci fikir galip gelerek idare heyetinde hocalardan da üç kişinin bulunması kararlaştırılmıştır. İleri sürülen namzet isimler arasından açık oyla seçim yapılmış, neticede aşağıda isimleri yazılı şahıslar seçilmişlerdir:

İdare Heyeti:

Asil Üyeler:

- 1- Dr. Cemil Özbal
- 2- Fuat Ural
- 3- Ali Çelikbaş
- 4- Dr. Şahap Karslığil
- 5- Erdal Koçak
- 6- Vedat Kutlar
- 7- Galip Şerbetçi

Yedek Üyeler:

- 1- İbrahim Arpacıoğlu
- 2- Fikret Tekerlekoğlu

Murakabe Heyeti:

- 1- Adil Sinanoğlu
- 2- Fazıl Muhsinoğlu
- 3- Hüseyin Yener

Haysiyet divanı olarak geçen seneki heyetin aynen devamı kabul edilmiştir.

Seçimlerden sonra gündemin dilekler kısmına geçilmiştir. Bu meyanda, şimdiye kadar yapılan enstrüman derslerin daha faal bir şekilde devam etmesi, bu derslerden eskiden olduğu gibi ücret alınmaması, gelir temini için üye aidatlarının asgari hadinin artırılması ve konserlerin sıklaştırılması istenmiştir. Başkan Kemal Bayram, cemiyetlerin varlığının idamesi için mutlaka bir lokallerinin bulunması icap ettiğini belirterek Musiki Cemiyetinin de bir lokale sahip olması için evvelâ bir arsa alınması lüzumunu ileri sürmüştü, idare heyetinin bu yolda çalışmalar yapmasını istiyerek bu

TEKERLEMELER

Hazırhyan: M. Kâzım Yanç

(5 inci Sayıdan devam)

Halk edebiyatımızın zengin bir dalını teşkileden ve her yaştaki insanının aynı zevki duyarak dinlediği Tekerlemelerimizi üç gurup altında toplayabiliriz:

1 — Masallara başlamadan önce söylenen tekerlemeler.

2 — Çocuk tekerlemeleri.

3 — Bu iki guruptan ayrı olarak muhtelif vesilelerle söylenen tekerlemeler.

1 — Masallara başlamadan önce söylenen tekerlemeler : Uzun yıllardan beri devam ede gelen ve hikâyeciler tarafından her hikâyeye başlamadan önce söylenilmesi âdet hâline getirilen bu gibi tekerlemeler, bâzan saatlerce, hattâ günlerce devam eder. Burada bu gibi tekerlemelerden sadece kısa bir örnek okumakla yetinelim:

Hu diyelim huu
Şeytanın yüzüne tuu
Eski hamamın tası yok
Peştambalın ortası yok
Dinlen bu yalanın ortası yok

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cırt oynar eski hamam içinde.

hususta kendisi de elinden gelen yardımı esirgemiyeceğini bildirmiştir. Diğer delegeler de cemiyet faaliyetinin artırılmasını, bunun duyurulması için geniş bir propaganda faaliyetine girişilmesini, musiki kültürünün yayılmasının temin edilmesini temenni etmişlerdir. Ticaret Sarayındaki çalışma yerinin cemiyetten geri alınması üzerine tekrar Akyol İlkokuluna taşınılıp orada çalışmalara devam edilmesi kararlaştırıldıktan sonra verilen kifayeti müzakere tavriri kabul edilerek kongreye son verilmiştir.

Hamamcının tası yok, oduncunun baltası yok, sokaktan bir tazi geçer, boynunda halkası yok. Bu sözün önü var arkası yok, gömleğimin yanı var, yakası yok, sabır da bir kuyudur, suyu var, tası yok.

Bir varmış bir yokmuş
Allah'ın kulu çokmuş
Develer dellâl iken
Ben anamın babamın beşiğini
Tıngır mıngır sallar iken
Yittiğim gibi ikisi birden aşağı
yuvarlandı.

X X X

Anamdan doğdum yellendim
Tuzlu tuzlu çapıtlara belendim
Bir zamanlar beşiklere kondum
Tıkır mıkır ben de sallandım.

Beş yaşında gider oldum işime
On yaşında şeytan düştü peşime
On beşimde neler geldi başıma
Yirmi yaşında hür oldum
Otuzumda çevre yanımla göl oldu
Kırk yaşında boz bulanık su oldu
Merdiven merdiven çıkarttı bizi

Ellide önüm yokuşa düştü
Atmışta yiğitliğin vakti geçti
Yetmiş dadını aldırmadı bize
Seksende günahçığım yazıldı
Doksanda gül rengim bozuldu
Yüz yaşında kemikçığım ezildi
Dünya'ya gelmemişe döndüm

(Devam edecek)

YETİŞEMEZ

*Bak akşam batıyor gün perde perde sularda,
Bırakıyor bir yağın hâtıra arkalarda.
Sürükleniyor ruhum kırılan dalgalarla,
Esişiyle rüzgârın şu hayat girdabında.*

*Gönül rüyada sanki, şimdi çok çok uzakta
Gölgelenen dünyada hayâlde yaşamakta.
Sonra birden karanlık arkasında bir füsün,
Rikkatle benliğimi baştan başa sarmakta.*

*Şimdi işitmiyorum benle konuşmuyorlar
Memleketimin ninnisiyle yamaçlar susuyorlar.
Neden sonra bir ara çıkıverip yıldızlar,
Uyuklayan suların koynuna dalıyorlar.*

*Bütün gece dolaştım sahilde mehtâp ile
Dedi herşey bitecek sökecek şafak ile
Belki yetişmez Abdül, ömrün bu beklemiyeye.
Düşünerek âtiyi ümit dolu bir hisle.*

A. Gani UNCUGİL

Not: Derneğimiz tarafından yayınlanan genç şairin (Bizden) isimli şiir kitabından alınmıştır.

GÜZEL BİR BAŞARI

Maarif Vekâleti, Gaziantep Kültür Derneğinin yayınladığı (Gaziantep Kültür) Dergisi ile Gaziantep'in Maarif tarihinden bahseden (Gaziantep'in Yakın Tarihinden Notlar) kitabından satın alınmasına karar vermiştir. Adı geçen kitabın bütün okul kooperatiflerinde satılması için tamim yapılacağı bildirilmiştir. Bu ilgi Türkiyede yayınlanan pek az kitaba nasib olmuştur. Şehrimiz hakkında kıymetli eserleri arka arkaya yayınlayan Kültür Derneğimiz Yayın Kolu'na başarılar dileriz.

Özet Gazetesinden
31.Mart.1958

E. MARAKOÇUN ŞİİRLERİ

Gaziantep'li genç şairlerden Ertuğrul Karakoçun şiirleri (İlk) adı altında, Gaziantep Kültür Derneği Kitap ve Dergi yayınlarının 2. ci sayısı olarak çıkmıştır. 1936'da Elbistanın Celâ köyünde doğmuş olan ve hâlen Gaziantep Öğretmen Okulu öğrencisi bulunan genç şair, yarın için ümit vermektedir.

15.Şubat.1958

Selmi ANDAK

(İstanbul Cumhuriyet Gazetesi)

Dernek Haberleri

derneğin yeni siyasetine taraftar hemşerilerimizle temas edilmeye çalışılmaktadır.

11. Derneğimiz, konferans ve şiir müsabakalarının yapılacağı toplantılar tertip etmek için hazırlıklara girişmiştir.

12. Yaz aylarında Gaziantep köylerinde geziler tertip etmek için karar alınmış ve ilk hazırlıklara girişilmiştir.

13. Şehrimiz müzesinin bir an önce halka açılması için Derneğimiz Kültür ve Yayın Şubesi Maarif Vekâleti nezdinde teşebbüse geçmiştir.

14. Türkiye Millî Talebe Federasyonunun, Türk Kadınlar Birliğinin, Türk İzciler Birliğinin, Türkiye Ziraatçiler Birliği ve Türk Devrim Ocaklarının bağlı olduğu (Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı) ile Derneğimiz temasa geçmiştir. Teşkilâtın aylık organı olan T.M.G.T. gazetesi Nisan/1958 sayısında baş sayfada derneğimizin faaliyetlerinden bahsedilmekte ve Kültür ve Yayın Şubemizce gönderilen bir mektup yayınlanmaktadır. Gazete bütün Türk gençliğini iş birliğine davet etmektedir.

Gaziantep Mânileri ve Türküleri

CEMİL GÜÇYETMEZ

(Gaziantep Mânileri ve Türküleri) isimli eser, derneğimiz tarafından bastırılmaktadır. Pek yakında satışa çıkarılacaktır. Eseri hazırlayan emekli öğretmenlerimizden Cemil Güçyetmez'dir. Sayın yazar yıllarca Gaziantep'in, Kilis'in, İslâhiyenin, Nizip'in, Oğuzelinin, Yavuzeli'nin birçok köylerinde bulunmuş ve bu eseri vücuda getirmiştir. Kitaptaki mâni ve türküler alfabe sırasına göre tasnif edilmiş olup, bir çok izahlarda sayfa altlarında gösterilmiştir. Eserden gelişmiş güzel aldığımız birkaç örneği sunuyoruz:

Ağustosta kar yağmaz,
Gece gebe, ne doğmaz.
Bana yalan söyleme,
"Mızrak çuvala sığmaz,,

Aşk oktur, deler geçer,
Afettir, güler geçer...
Yaralı yüreklerin
Pasını siler geçer.

Bağa gittim üzümüne,
Gel sözümüne, sözümüne.
Gene mi sürme çektin
Evler yıkan gözüne.

Bahar ayı tez geçer,
Kuzu otlar, su içer.
Kanun böyle kurulmuş:
Dünyaya gelen göçer.

Güzellerin başısın,
Gözlerimin yaşsın.
Ben buğday tanesiyim,
Sen değirmen taşısın.

Kahve Yemenden gelir,
Bülbül çimenden gelir.
Yarı güzel olanlar
Her gün hamamdan gelir.

Al eline Kalem,ı
Yaz başıma geleni.
Seni sevdim seveli
Oldum gönül veremi.

Karanfilsin, darçınsın,
Yar sen benim harcımsın.
Beni eller alırsa,
Sonra duyar, acırsın.

Karanfilim ez beni,
Altın tasta süz beni.
Sen divit ol, ben kalem,
Al sinene, yaz beni.

Kadifeden kesesi,
Kahveden gelir sesi.
Oturmuş tavla oynar
Cigirimin köşesi

Dost söyler acı sözü,
Bellidir içi özü.
Şüphelen o ahbaptan
Fazla gülerse yüzü.

Gel derim, gelmem dersin,
Gül derim, gülmem dersin.
Sorsam; Gönlün bende mi?
Vallahi bilmem dersin...